

Në bazë të nenit 55 paragrafi 1 të Ligjit për organizimin dhe punën e organeve të administratës shtetërore („Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 dhe 51/11 dhe „Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut” nr. 96/19 dhe 110/19), si dhe në bazë të nenit 22 dhe neni 25 të Ligjit për arsim të mesëm („Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 98/2015, 145/2015, 30/2016, 127/2016, 67/2017 dhe 64/18) ministri i Arsimit dhe Shkencës e përcaktoi programin mësimor të shkurtuar për lëndën zgjedhore Etikë për **vitin III (e tretë) të arsimit të mesëm - gjimnaz** për vitin shkollor 2020/2021.

1. HYRJE

Programi mësimor i shkurtuar, i lëndës Etikë, lëndë zgjedhore për vitin III (e tretë), bazohet në qëllimet e parashikuara në programin mësimor për lëndën mësimore që rregullisht realizohet sipas planit mësimor të përcaktuar.

Me programin e shkurtuar përcaktohen tema dhe njësi mësimore të caktuara që duhet të realizohen në 159 ditë mësimore, gjatë së cilës konsiderohet fondi i paraparë javor i orëve të përcaktuar në programin e rregullt, respektivisht për një lëndë mësimore me fond javor prej 2 orë, në programin e shkurtuar parashikohen 64 orë mësimore.

Mësuesi gjatë planifikimit dhe realizimit të njësive mësimore nga programi i shkurtuar, drejtohet kah qëllimet/rezultatet e parashikuara, nocionet e përcaktuara, metodat dhe aktivitetet e përcaktuara në programin e rregullt mësimor.

2. VËSHTRIM I PËRGJITHSHËM I TEMAVE DHE NJËSIVE MËSIMORE

TEMA I: HYRJE NË ETIKË (4 ORË)

Njësitë mësimore:

- Ç'është etika dhe morali?
- Etika si shkencë e moralit dhe vlerave të jetës
- Ngritja bashkëkohore dhe gjendjet e etikës

TEMA II: VLERA E JETËS (6 ORË)

Njësitë mësimore:

- Jeta, universaliteti dhe vlera e saj
- Mësime të ndryshme lidhur me qëllimin dhe vlerën e të jetuarit
- Vlera më e lartë në jetë
- Pozitiviteti i etikës jetësore

TEMA III: ELEMENTET KONSTITUTIVE TË ETIKËS (15 ORË)

Njësitë mësimore:

- E mira dhe e keqja - kategori themelore etike
- Individualizmi dhe kolektivizmi
- Autonomia dhe heteronomia etike
- Vullneti, qëllimi dhe vepra
- Zgjedhja e vlerave
- Norma morale
- Ndërgjegja
- Vlerësimi etik
- Edukimi etik

TEMA IV: ETIKA DHE RELIGJIONI (6 ORË)

Njësitë mësimore:

- Dhjetë urdhërat e Zotit
- Etika e krishterë
- Etika e Islamit
- Religjione të tjera etike

TEMA V: MËSIMET BASHKËKOHORE ETIKE (5 ORË)

Njësitë mësimore:

- Utilitarizmi
- Konsekuencializmi
- Etika e kujdesit

TEMA VI: PRIORITETET ETIKE (8 ORË)

Njësitë mësimore:

- Gëzimi dhe hidhërimi, optimizmi dhe pesimizmi
- Dashuria dhe miqësia, zgjedhja në dashuri
- Lumturia, fati
- Egoizmi dhe altruizmi
- E vërteta, dinjiteti, ndershmëria, guximi
- Arsyeja, përmbajtshmëria, korrektësia, fanatizmi
- Detyra, përgjegjësia
- Manifestimet negative – zilia, armiqësia, ligësia, agresioni, terrorizmi

TEMA VII: BIOETIKA (6 ORË)

Njësitë mësimore:

- Bioetika si një disiplinë e re kryesore etike
- Etika e shëndetit
- Etika ekologjike
- Varshmëritë dhe droga

TEMA VIII: ETIKA SOCIALE (8 ORË)

Njësitë mësimore:

- Unë, tjetri dhe fqinji, bashkëjetesa
- Etika familjare
- Bota në tërësi (Etika universale)
- Shmangia, mënjanimi dhe zgjidhja e konflikteve
- Etikecioni

TEMA IX: ETIKA EKONOMIKE (3 ORË)

Njësitë mësimore:

- Etika e punës
- Prona, paraja, kursimet, ndershmëri afariste

TEMA X: ETIKA POLITIKE (3 ORË)

Njësitë mësimore:

- Demokracia, te drejtat e njeriut
- Paqja, toleranca

3. REKOMANDIME DIDAKTIKE

Pika fillestare për realizimin e programit të shkurtuar mësimor nga lënda **Etika**, lëndë zgjedhore për **vitin III (e tretë)**, është programi i rregullt mësimor (qëllimet konkrete, nocionet, aktivitetet dhe metodat e rekomanduara). Është i nevojshëm një planifikim i integruar, respektivisht lidhshmëri e qëllimit dhe përmbajtjes si dhe planifikim i mësimit me lidhshmerinë të mësuarit me përvojën e nxënësve.

Për realizimin e lëndës mësimore, patjetër të zbatohen metoda dhe forma interaktive (teknika dhe aktivitete të të mësuarit). Nga metodat interaktive do të përdoren: puna në grupe, diskutime, debate, stuhi idesh, analiza e teksteve dhe dokumenteve, analiza e rasteve, por edhe metoda tradicionale: leksione të shkurta, biseda drejtuese. Metodatat e punës së mësuesve duhet të nxisin të menduarit kreativ tek nxënësit dhe shfrytëzimin e burimeve të ndryshme të njohurive. Rekomandimet për përdorimin e fondit të shkurtuar të orëve janë dhënë si orientim, së bashku me qëllimet konkrete dhe temat/përmbajtjet që nuk duhet të kufizojnë rishpërndarjen e tyre sipas nevojave gjatë realizimit.

Kontrollimi i diturive të nxënësve duhet të kryhet në të gjitha fazat e procesit mësimor, gjatë realizimit të përmbajtjes së re, përsëritjes, ushtrimeve dhe hulumtimeve. Gjatë ndjekjes dhe vlerësimit zbatohen veprime të ndryshme (kontrollim me gojë dhe me shkrim, testet e njohurisë, përgatitja e punimeve seminarike si dhe aktivitetet e nxënësit gjatë orës).

Mësuesi do të përdorë mjete ndihmëse dhe mësimore që janë të përcaktuar me programin e rregullt mësimor.

4. NORMATIVI PËR KUADRIN MËSIMOR

Programin e shkurtuar mësimor e realizon mësimdhënësi në përputhje me normativin për kuadër mësimor të dhënë në programin e rregullt mësimor.

Programin e shkurtuar mësimor për lëndën zgjedhore **Etikë për vitin III (e tretë)** të arsimit të mesëm- gjimnaz, e miratoi

Ministri i Arsimit dhe Shkencës

Milla Carovska